

Seminarium 11 – samtalsledare Per Stenbeck (generalsekreterare WaterAid)
Civilsamhället i kläm mellan stat och marknad:
Historiska perspektiv på den samtida "politiken för det civila samhället"
Lars Trägårdh

Lars Trägårdh är historiker och i princip helt och hållet en produkt av det amerikanska universitetssystemet där han bott i 40 år. Han flyttade tillbaka till Sverige för ett år sedan. Han har en PhD i historia från Berkely och har sedan jobbat tio år på Columbia university. Hans forskning har berört politisk kultur i ett jämförandeperspektiv med betoning på Sverige, USA och Tyskland.

Han har i olika projekt studerat civilsamhället kanske framförallt idéhistoriskt och teoretiskt. Men han har skrivit en hel del annat – för ett par år sedan gav han ut en bok som hette "Är svensken människa" tillsammans med Henrik Berggren. Boken behandlar det svenska sociala kontraktet och där ingår ett kapitel om civilsamhället. Nu har han ett projekt om barns rättigheter i Sverige, USA och Frankrike.

Lars kommer att prata om hur den svenska staten på olika sätt påverkar det svenska civilsamhället med regelverk, upphandlingar och med olika finansieringsmodeller. Lars menar att staten skapar en speciell incitamentsstruktur, som över tid har strukturella effekter på hur civilsamhället är komponerat.

Lars framhåller som särskilt intressant att uppmärksamma ett par pågående förändringsprocesser. Det handlar om diskussionen om nya spelregler och den sk. överenskommelsen. Dessa kan innebära en förändring bort från den klassiska folkrörelsetraditionen där röstfunktionen var i centrum mot en mer amerikansk modell med non-profit företag involverade i serviceproduktion i välfärd och biståndsarbete – välgörenhet kan man säga mer allmänt.

Lars anser att de frågor han vill diskutera berör organisationerna i mycket hög grad. Till exempel skrev han en bok förra året som behandlade frågan om avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer. Och där finns det ju ett intresse från organisationerna att få igenom en sådan avdragsrätt och väldigt gärna på villkor som gynnar vissa organisationer speciellt kanske välgörenhets- och biståndsorganisationer.

Lars har en ganska kritisk hållning gentemot det här och menar att denna hållning är relevant för organisationerna. Han kommer att göra någon typ av markering utifrån sina jämförelseperspektiv där han relaterar till utvecklingen historiskt och internationellt.

Lars menar att han förkroppsligar den tes som han drev i boken "Är svensken människa?", dvs han är mer av en individualist och mindre gemenskaps- eller föreningsmänniska. Men i USA var han engagerad i viss mån för något som heter "Meals on Wheels". Han har gjort lite insatser men menar att han inte är engagerad i någon större bemärkelse.

-Jag är nog mer en typiskt individualistisk marknadsmänniska som håller på med mina egna jobb och mina egna projekt. Så jag motbevisar på ett sätt alla teser om civilsamhällets vitalitet.